

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

XVII. Quo sensu Christum dixerit deificasse naturam humanam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

ta illa criminatio est, qua asserunt cum duos Christos predicare. Fuit ea vox improbi primum Marcionis, alterum Christum Tiberianis ortum temporibus agnoscentis; futurum alterum, in Iudaici status restitutionem destinatum censentis, uti commemorat Tertullianus lib. 4. contr. Marcion. cap. 6. Nihil autem huic consentaneum vel simile fuisse Origeni obiectum liquet ex Pamphili responsione. At deinde Nestorius cum duplici Christum persona constare profiteretur, duos Christos induxisse, ipso licet reclamante, dictus à Patribus & creditus est. Nec fatis extat parne aliquid vel diversum Adamantio affidum sit. Hanc certe qualemcumque criminationem, cum superioribus pugnantem, tribus Origenis ipsius testimonii infrangit Pamphilus. In congerendis ex magna copia pluribus, quæ unicuique obvia sunt, frustra labor impenderetur à nobis; cum præsertim in Origenianis quæ supersunt lucubrationibus, ne vel minimum quidem erroris hujus vestigium reperisse meminim.

XVI. Carena in Psalmos à Balthafare Corderio edita, ad versum 3. Psalmi 42. exhibet verba hæc ex Origene: ἵσθησιν αἰχμητὰ μέγαν ἰσχυρὸν ἔχον τὸ θῆν ἐν δεξιῶν. Habemus Pontificem magnam Iesum, qui indutus est Filio Dei. Quæ locutio sane male sonat, & eam hæresim sapit, quam deinde propugnauit Nestorius. Nam si Verbi diuinitas humanitati Christi circumposita, & humanitas diuinitate induta intelligitur, ut ex voce ἐκ δεξιῶν intelligi decet: impellitur utique ex eo animus ad fingendam sibi ἕξιν duntaxat quamdam, & ἕξιν utriusque naturæ convenientiam; qui fuit Nestorij error. At si Verbi diuinitatem dicas assumisise & induisse humanitatem Christi, significabitur hypostatica ἕξιν. Quæ ergo hic ad defensionem Origenis præscriptione utemur? communi illa scilicet, & quæ hoc opere sæpe nobis usurpanda est; cum res hæc ætate nondum fuissent dissertationibus illustratæ & excussæ, in lubrico versatam Originem lapsus veniam mereri. Ac de Catenam unde fragmentum hoc petatum est, aliisque generis ejus collectiones pene omnes leuis admodum esse fidei, ut alio loco demonstramus.

XVII. Progrediamur ad aliud Origenis pensitandum dogma, quod Tract. 27. in Matth. continetur: Ὁριστὰν αὐτὴν ἐπὶ τοῖς δημοσίοις & manifestis capitalis non dissentientis; ut puta de uno Deo, qui Legem & Euangelium dedit; aut de Christo Iesu primogenito uniuersæ creaturæ, qui in fine sæculi secundum prædicationes Prophetarum uenit in mundum, & suscepit in se ueram humanam carnem naturam, ut etiam natiuitatem subiret ex Virgine, & mortem crucis suscepit, & surrexit à mortuis, & deificauit quam suscepit humanam naturam. Quo sensu deificatam à Christo naturam humanam dixerit, dubitari potest: nam si uocem illam, deificare, ita accipiamus quasi Verbum in naturam humanam conuersum, & naturam proinde corpoream in Deum esse mutatam, ejusdemque esse ac Verbum substantiæ uoluerit Origenes, manifestus erit utique capitalis illius erroris, quem Apollinaris in Ecclesiam inuexit; vel hujus erit potius flagitij reus, quod in se Eutychanorum secta quædam concepit, dum humanam Christi naturam in diuinam post mortem ejus & resurrectionem transisse decerneret. At si humanam Christi naturam exuta post mortem infirmitate diuinam quamdam suscepisse qualitatem modo significauit, equid inuidiam illi vel movebimus, vel moveri hoc nomine patiemur? Atque eo propius spectant uerba Origenis. Verisimile sane est ueterem Origeniani in Mathæum Commentarij Interpretem uocem hanc, deificauit, qua utitur, ἐ θεοωσεν, vel, ἰθεοποίησεν, reddidisse. Atqui humanam naturam in Christo statim post conceptum θεοποίησεν, & ἰθεοποίησεν complures Ecclesiæ Patres pronuntiarunt. Gregorius Nyssenus in Iambicis:

ἕξιν τὸ θεοωσεν, ἔ θεοωσεν, εἰς θεόν
 Na quod deificauit, & quod deificatum est, unus est Deus.

Chrysostronus Homilia 2. de Ascensione, in qua Christum dicit θεὸς ἡμεῖς ἰδόντες, καὶ ἡμεῖς εὐσυν ἀναλαβόντες. ἔ θεοωσεν. Venisse ad nos, & nostram naturam assumisise ac deificasse. Iohannes quoque Damascenus libr. 3. De fid. orthod. cap. 12. σεβόμενος τὸν λόγον θεοποίησεν αἰσθητὸν in Christo, & Christi jam resurgentis θεοποίησεν carnem dixit. Atque illud est quod sibi uult Augustinus libr. contra Sermon. Arianorum cap. 8. cum ait: Ergo & ista humanitas illius diuinitatis nomen accepit. Huic ipsi igitur naturæ, quæ θεοωσεν, & ἰθεοποίησεν, simul ut eam assumpsit, & in terris uersatus est Christus, dicta est, aptius etiam uoces ista conueniunt, postquam mortem crucis suscepit, & surrexit à mortuis. Nam per mortem mortalium corporum imbecillitatem deposuit ipsius corpus, & uirtutem quamdam diuinam suscepit. Hanc Origeniani loci, quam damus, expositionem confirmat ipsius Origenis ad Celsi cauillationes responsio: ἢ ἡ ἕξιν, inquit, αὐτὴν σῆμα, καὶ τὴν αἰθερῶν ἐν αὐτῷ ἕξιν, τὴν ἕξιν ἐπέσω ἢ μόνον κενωτὴν, ἀλλὰ ἔ ἕξιν, ἔ ἀναερόσ, τὴν μέγιστὰ φανερὸν σεσεκλιπῆσαι, καὶ ἔ ἕξιν θεοποίησεν κενωτὴν εἰς θεόν μεταβεβηκέναι. Tum Christi corpus cum materia confert, omnium per se qualitatum experte, eas uero recipiente, quascumque ei Opifex rerum indere uoluerit:

Orig. libr. 3. conu. Cels.

A voluerit: deinde addit: ἢ δουλεύσει τὴν πόλιν & ἢ θνήσκει τὸ τῆς ἰουδαίας, ἀπορία δὲ ἐπι-
δήσιος, ματαβαλεῖς εἰς αἰθέριον & θύρας ποιήσῃ; Et paulo post: ἡμῶς δὲ &, ἡμεῖς τὸ τοιοῦτον ὅτι
ἐπὶ τὸν ἀνατόν ἀμείβεθι ποιήσῃ τὴν ἐκκαθάρσιν πάσης ποιήσῃ ὅλην, πᾶς δὲ δουλεύει & τὴν σάρκα &
ἰπὸ ἀμείβασας ποιήσῃ τὴν ἀνάστασιν, ὅπως ἔχεται ὁ τῶν ἐκ ἀδύτου, & τοῖς ἀσώτοις ἀπὸ τῶ-
πος πολιτευομένων, ὁμοίως ἔχεται τὸ τῆς σάρκος ἀσώτου ἰσθμῶ.

XVIII. Est apud Hieronymum in Jerem. 22, Iechoniam filium Ioakim, qui annulo
comparatur, & vas contritum, ac vir sterilis appellatur, ad Christum retulisse Origenem
libr. 5. Stromat. quæ intercederunt. Optime Sixtus Senensis: *Credibile è libri qui extant, Ori-
genem hac ut pote allegorice exponentem protulisse de Christo, eo sensu quo Paulus ausus est dicere Chri-
stum factum pro nobis peccatum, maledictum, execrationem, hoc est, oblationem pro peccato, & maledi-*

Sixt. Sen.
libr. 5. Bibl.
Annos 234

B *tionem cui eramus obnoxij. Quod si quis praterea hæc Jeremia ad Isaia 52. 14. & 53. 2, 3. ex-
penderit, Origenis interpretationem minime mirabitur.*

XIX. Cum Patrum aliquot testimonij sese tueantur Vbiquistæ, quorum verba vel
male intelligendo pervertunt, vel male interpretando corrumpunt; pari quoque jure Ori-
genis patrocinium asciscere poterant, qui Tractat. 34. in Matth scriptum id reliquit: *Non
aliquo quidem loco apparebit Filius Dei, cum venerit in gloria sua, in altero autem non apparebit. Sed si-
cut ipse secundum comparationem fulguris exeuntis adventum suum voluit demonstrare dicens: Si dixe-
rint vobis: Ecce in deserto, nolite exire; Ecce in domo, nolite credere. Sicut enim fulgur egreditur ab
Oriente, & apparet usque ad Occidentem, sic erit adventus Filij hominis: sicut enim fulgur egrediens ab
Oriente, & propterea quod omnia implet apparet usque ad Occidentem; sic cum venerit Christus in glo-
ria sua, propterea quod ubique futurus est, & ipse in conspectu omnium erit ubique, & omnes ubique erunt
in conspectu ipsius, & sic constituentur ante sedem gloria ejus, hoc est ante regnum ejus, & potestatem
dominationis ipsius. Id solvere se putat Genebrardus, seu quisquis verba hæc ad oram atxuit:*

D *Vbique futurus Christi adventus, sed successive. At repugnat fulguris exemplum, quod non suc-
cessive, sed eodem ferme puncto temporis Orientem & Occidentem collustrat, propterea
quod omnia implet. Ego vero non humanitatis Christi corporeis usurpandæ oculis, sed divi-
nitatis menti apparitura presentiam significari censeo. Faciunt fidem quæ proxime præ-
cedunt: quanto magis recte dicuntur omnes Gentes ante cum congreganda, & constituenda, quando
palam omnibus tam bonis quam malis, tam fidelibus, quam infidelibus fuerit factus manifestus, ante
oculos mentis eorum jam non fidei aut diligentia alicujus inquisitione reperitur, sed ipsius divinitatis sue
manifestatione prelatas. Fidem quoque faciunt, quæ Tractatu in Matthæum superiore le-
guntur, in quo hæc ediferens, Homo quidam peregre proficiscens, &c. quarit qui peregrinari
dici possit Christus, quem ubique esse Literæ sacræ demonstrant; tum subjicit Christum
qua est Deus Verbum, & Sapientia, & Iustitia, & Iustitia, & Veritas, corporeo ambitu non circum-
cludi, & secundum divinitatem suam ac virtutem ubique esse, sed secundum dispensationem
corporis quod suscepit, peregrinari. Idem adstruit Homil. 6. in Luc. & Christum, qua virtus
est Dei, omnia pervadere docet, cælestia, terrestria, & inferna. Et libr. 10. in Epist. ad
Rom. postquam Christum non alicujus loci terminis circumscribi, sed ubique penetrare,
& per omnia diffundi declaravit; Sed ita, inquit, debes sentire de Christo, tamquam de Verbo, &
Veritate, & Sapientia, & Iustitia Dei. Hac autem omnia non in loco quaruntur, sed ubique adsunt, ne-
que ab Inferni locis evocantur, sed mente sola, intellectuque capiuntur. Atque ita intelligendus
Tom. 2. in Iohann. p. 82. cum ait: ἢ δὲ τὰ ἀδύτου ἐκτελεῖται τὰ ἀπὸ θεοῦ ὅτι ἡμεῖς ἐσμεν, ἢ
ἢ ἀποκαθάρσιν αἰσθῆσιν ἐπὶ διδασκαλίᾳ, διηκουσῶν ἐπὶ πᾶσι τὰ ἢ νόμοι, ἢ τὰς ψυχὰς τὰς δι-
καιοῦς, ὅτι οὕτως ἡμεῖς ἐσμεν ὅτι ὁμοίως οὐκ οἶδατε, ὅτι οὕτως μου ἰσχυροῦς.*

X X. Sequitur placitum aliud Origenis de morte Christi, non hominibus solum mo-
do utili, sed Angelis etiam, & sideribus, ac rebus creatis quibuscunque. Ab eo si quis
alienum penitus fuisse Origenem pertendere velit, candorem ille omnem ac pudorem
projiciat necesse est, cum hanc in eo sententiam castigant ac coarquant Veteres plerique,
& eam claris ac iteratis testimoniis consignatam reliquerit. Sed quoniam res intricata est
& perplexa, accuratius videtur perferenda.

F X XI. Theophilus Epistola Paschal. 2. sensisse eum queritur Christum pro Demonibus ac
spiritualibus nequitiis apud Saperos adfigendum cruci; atque hæc dicendo deinde amplificans
pro more suo & extendens s, multa inde pestifera consequi ostendit. Ac hujus deinde au-
thoritate & verbis ad eundem profligandum errorem usus est Hincmarus in libr. De præ-
destinatione, cap. 27. Non aliter Hieronymus Apolog. adv. Rufin. libr. 1. cap. 5. Origeni-
tus; inquit, licet Christum dicere saepe passum, & sapius passum, ut quod semel profuit, semper profuit
assumptum & Epist. 61. ad Avit. cap. 4. Cumque dixisset (Origenes) juxta Ioh. 4. unis Apocalypsim.
Evangelium sempiternum, idest futurum in cælis, tantum precedere hoc nostrum Evangelium, quan-
tum Christi predicatio Legis veteris sacramenta; ad extremum intulit (quod & cogitasse sacrilegum est)
pro salute Demonum Christum etiam in aère, & in supernis locis esse passurum. Et licet ille non dixerit,
tamen quod consequens sit intelligitur: sicut pro hominibus homo factus est, ut homines liberaret; sic &

